

voorwoord

oktober 2017

Bureau Discriminatiezaken Kennemerland is een onafhankelijke organisatie die werkt aan het stimuleren van een tolerante samenleving en het tegengaan van ongelijke behandeling. Iedereen kan bij ons terecht voor steun bij alle vormen van ongelijke behandeling. We behandelen en registreren individuele klachten, doen onderzoek, geven voorlichting en trainingen en adviseren organisaties op het gebied van anti-discriminatiebeleid en gelijke behandeling.

Bureau Discriminatiezaken Kennemerland
telefoon 023 - 531 58 42
info@bdkennemerland.nl
www.bdkennemerland.nl

Auteur Marjolein van Haaften
Vormgeving Laura Kalter, kalterontwerpen.nl

Tien jaar Pink Panel onderzoek

Sinds 2008 doet Bureau Discriminatiezaken jaarlijks onderzoek onder lesbiënes, homoseksuelen, biseksuelen en transgenders (LHBT's) in Kennemerland. In Haarlem, Haarlemmermeer, Zuid-Kennemerland en de IJmond was weinig bekend over de veiligheidsbeleving van LHBT's en hun ervaringen met homo-vijandigheid en discriminatie. Door het digitale Pink Panel onderzoek hebben we dit redelijk goed in beeld gekregen.

Signalerend en longitudinaal onderzoek

Het onderzoek heeft een signalerende functie, er wordt systematisch gemonitord, maar het onderzoek is niet representatief voor de totale groep LHBT's in Kennemerland en leidt niet tot algemeen geldende uitkomsten.

Feitenkaart en uitgebreide rapportage

In deze feitenkaart zijn de onderzoeksresultaten van tien jaar Pink Panel samengevat. Er is ook een uitgebreide rapportage van dit onderzoek, en van eerdere jaren, beschikbaar. Deze is te downloaden via www.bdkennemerland.nl of op te vragen bij Bureau Discriminatiezaken.

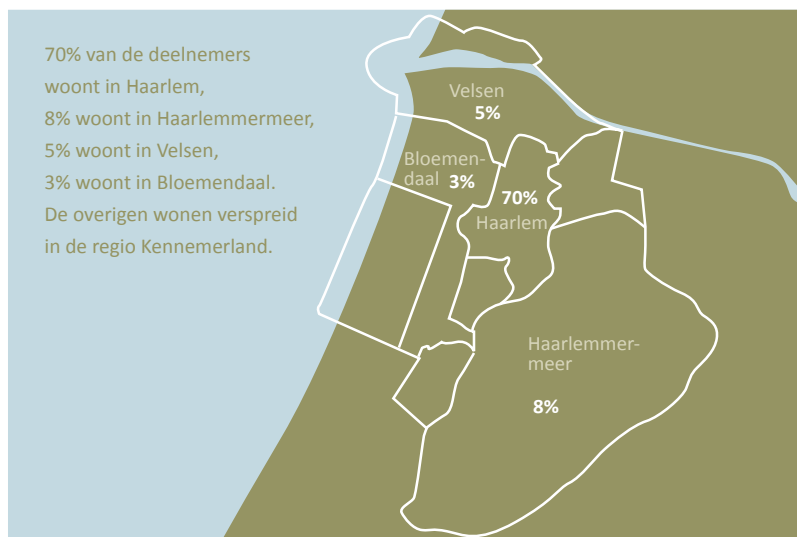
U kunt zich aanmelden bij mvh@bdkennemerland.nl als u mee wilt doen aan het Pink Panel onderzoek

Wie zijn de Pink Panel deelnemers?

2017 **145 deelnemers - 86 mannen - 55 vrouwen - 4 anders**

gem.
leeftijd
53 jaar

2008 **33 deelnemers**

55%

80 mannen
homoseksueel

4%

6 mannen
biseksueel

33%

48 vrouwen
lesbisch

5%

7 vrouwen
biseksueel

3%

4 personen
'anders'

Positieve ontwikkeling veiligheidsgevoel

Ik hoor steeds meer verhalen in mijn directe omgeving van **intolerantie** jegens en discriminatie van homo- en biseksuelen.

Eens: 2008: 54% 2017: 27%

De groep die het eens is met de stelling wordt jaarlijks kleiner.

In mijn woonplaats is het over het algemeen **veilig** voor homo- en biseksuelen.

Eens: 2008: 48% 2017: 72%

Sterke toename van gevoel dat woonplaats veilig is voor homo- en biseksuelen.

Hoe veilig voelt u zich om in uw eigen wijk **uit te komen** voor uw lesbische, homo- of biseksuele gerichtheid?

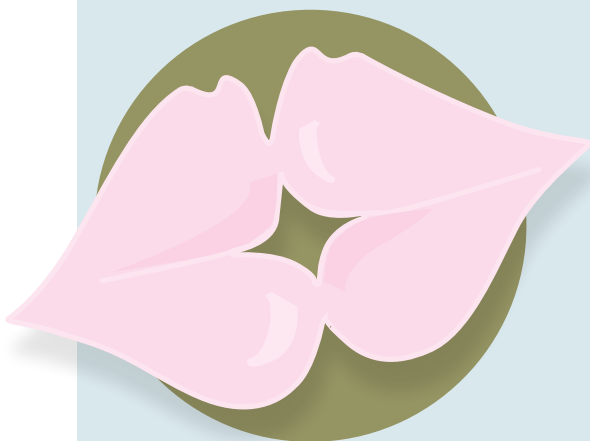
(Zeer) veilig: 2008: 75% 2017: 78%

- De inschatting hiervan is sinds 2008 vrijwel hetzelfde gebleven.
- Van de zes respondenten die zich (zeer) onveilig voelen om voor zijn/haar seksuele gerichtheid uit te komen, wonen er vier in Haarlem en twee in Haarlemmermeer.

Hand in hand lopen in eigen wijk:
positieve ontwikkeling sinds 2008

Ja: 51% (was 27% in 2008)

2017:
42%

In 2017 voelt 42% zich veilig om te kussen in eigen wijk, in 2008 was dat 38%

Homovijandige voorvallen structureel

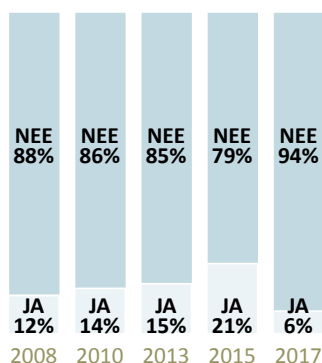
Hoe vaak heeft men discriminatie of vijandigheid ervaren in de woonwijk, op het werk en in de openbare ruimte?

Hoe ziet dat eruit? Wie zijn de daders en wat doet men na deze incidenten?

Intolerantie of discriminatie in *eigen straat of wijk*

Heeft u het afgelopen jaar in uw eigen straat of wijk intolerantie of discriminatie ervaren vanwege uw homo- of biseksuele gerichtheid?

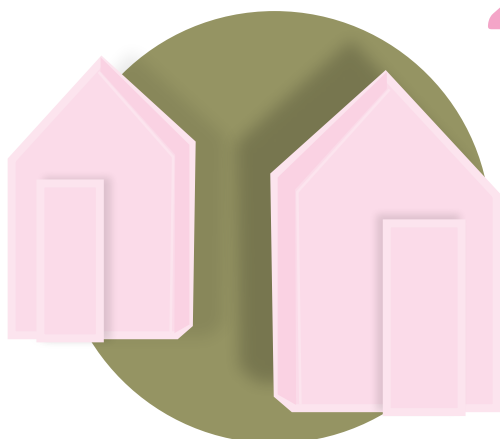

De ruime meerderheid (**94%**) heeft het afgelopen jaar in de eigen straat of wijk geen intolerantie of discriminatie ervaren vanwege haar/zijn seksuele gerichtheid. Een opvallend sterke **daling**.

Van de respondenten heeft **6%** een incident meegemaakt. Voornamelijk beledigende opmerkingen en schelden. Ook bedreiging / agressief gedrag / geweld.

Na het incident: Eenderde (33%) van de mensen doet niets. Een ander groot deel (27%) neemt contact op met de politie of doet aangifte. Soms spreekt men direct de dader aan op zijn of haar gedrag.

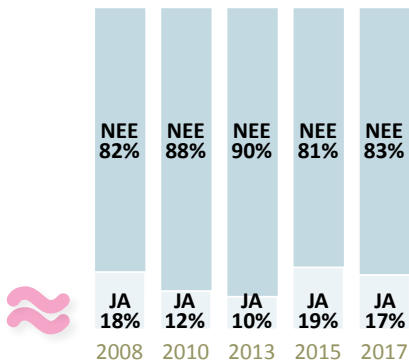
2017: 6%

Opvallend sterke daling van het aantal respondenten dat intolerantie of discriminatie heeft ervaren in eigen straat of wijk

Intolerantie of discriminatie in de openbare ruimte

Heeft u zelf het afgelopen jaar in winkels, op straat of in het openbaar vervoer intolerantie of discriminatie ervaren op grond van uw seksuele gerichtheid?

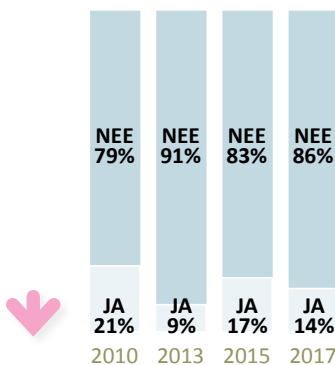
83% van de respondenten heeft het afgelopen jaar geen intolerantie of discriminatie ervaren op straat, in winkels of het openbaar vervoer op grond van haar/zijn seksuele gerichtheid. **17%** heeft hiermee wel te maken gehad. Toename sinds 2013. Het gaat vooral om discriminerende opmerkingen en schelden.

Na het incident: De helft van degenen die dergelijke incidenten meemaakt, heeft er niets mee gedaan. Enkele respondenten geven direct een grote mond terug, of spreken de veroorzakers op hun gedrag aan. Er is geen contact opgenomen met de politie of met Bureau Discriminatiezaken.

Intolerantie of discriminatie op het werk

Heeft u zelf op uw werk het afgelopen jaar weleens onaangename opmerkingen gehad over uw seksuele gerichtheid die u als vervelend heeft ervaren?

Ja: 14%

“Mannelijke leidinggevende en collega’s maken seksueel getinte grappen.” (vrouw)

“Een collega maakt opmerkingen over homoseksuelen die niet kunnen. Ik vertel hem niet dat ik zelf homoseksueel ben. Ik doe alsof ik een vriendin heb in plaats van een vriend.” (man)

“Bij een interactief programma op het werk gaf een deelnemer de naam ‘Vieze Flikker’ op.”

Heeft u zelf het afgelopen jaar op uw werk nog andere vormen van intolerantie of discriminatie ervaren?

Ja: 9%

2010	97% nee	3% ja	Toename. Voornamelijk beledigende opmerkingen.
2013	98% nee	2% ja	Veroorzakers zijn collega’s, klanten of de leidinggevende.
2015	93% nee	7% ja	
2017	91% nee	9% ja	

Na het incident: Het incident wordt besproken met een collega of leidinggevende, veroorzakers worden op een later moment aangesproken. Of men heeft er niets mee gedaan.

Gedragsaanpassing: minder open en voorzichtiger

2008
76%

Pink Panel respondenten komen minder openlijk uit voor homoseksuele of biseksuele gerichtheid in de eigen woonomgeving. Een dalende trend. Steeds meer LHBT's laten dit afhangen van de situatie of de persoon.

2017
64%

Minder open over homo- of biseksuele gerichtheid op het **werk**

Waarom is men niet open op het werk?

37% seksuele voorkeur niet relevant

24% angst voor negatieve reacties van collega's of leidinggevenden

17% gaat anderen niets aan

9% wil niet als homo-, biseksueel of lesbiënne bekend staan

Open:
2008: 90%
2017: 71%

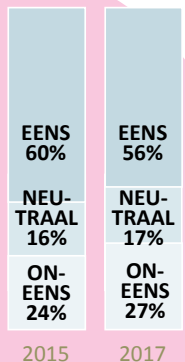
Bent u (in het algemeen) voorzichtiger geworden wie u over uw seksuele gerichtheid vertelt?

Ja: 27% (was 20%).

Nee: 60% (was 69%)

Pink Panel respondenten zijn voorzichtiger geworden

Stelling:
Als ik mij niet te opvallend gedraag als homo- of biseksueel word ik makkelijker geaccepteerd.

De ruime meerderheid, **56%**, van de respondenten is het eens met de stelling

Wat doen gemeenten en belangenorganisaties?

Regenbooggemeente Haarlem werkt samen met de 'regenboogpartners': het COC Kennemerland, Gay Haarlem en Bureau Discriminatiezaken:

- Vier Regenboog-ambassadeurs zetten zich in om zichtbaarheid en acceptatie van de LHBT's te vergroten.
- Maandelijkse Roze Salon, ontmoetingen oudere LHBT's.

Vanuit de gemeente Haarlem zelf:

- Bespreekbaar maken van homoseksualiteit in migranten- en vluchtelingenkringen door Vluchtelingen Organisaties Nederland (VON).
- Paragraaf LHBT-acceptatie in Sportnota. Sportverenigingen tekenen 'verklaring gelijke behandeling in de sport'.

Velsen: een maandelijkse Roze Salon (particulier).

Haarlemmermeer, Zandvoort, Haarlem en Velsen: Regenboogzebrapad.

Op Coming Out dag op 11 oktober zijn er diverse activiteiten in verschillende gemeenten.

Merken Pink Panel respondenten hier iets van?

Ja: 50% merkt iets van de activiteiten.

Haarlemse respondenten hogere uitkomst: 59%

De Haarlemmers noemen:

- Regenboogvlag en jaarlijks ontbijt op het stadhuis tijdens Coming Out dag
- Regenboogpad op Parklaan
- Roze Salon

Men leest over de activiteiten in kranten of op sociale media. Sommigen nemen er aan deel.

Politieke voorkeur en stemgedrag

Wat is het stemgedrag van Pink Panel respondenten en waarom maken ze bepaalde politieke keuzes?

Is uw seksuele gerichtheid van invloed op uw politieke voorkeur?

'Ja, dat is van invloed', zegt **45%**.

Stemmen vooral op D66 GroenLinks PvdA VVD. Er is niet gestemd op SGP en DENK. Toelichting: niet op een christelijke partij, geen partij die moeite heeft met homoseksualiteit, een partij die opkomt voor LHBT-rechten en deze respecteert, een partij met een positief beleid rondom seksuele diversiteit.

Meningen zijn sterk verdeeld.

"Het is medebepalend. Partij moest wel heel duidelijk standpunt hebben over acceptatie van homoseksualiteit (D66)."

"Gelijke rechten voor ieder mens, beleid rond minderheden, beleid voor transgenders, het homohuwelijk, dat zijn belangrijke issues (GroenLinks)."

"Inburgering en de eis om de Nederlandse samenleving in al zijn facetten te respecteren hebben mij rechtser doen stemmen dan ik ooit gedaan heb (VVD)."

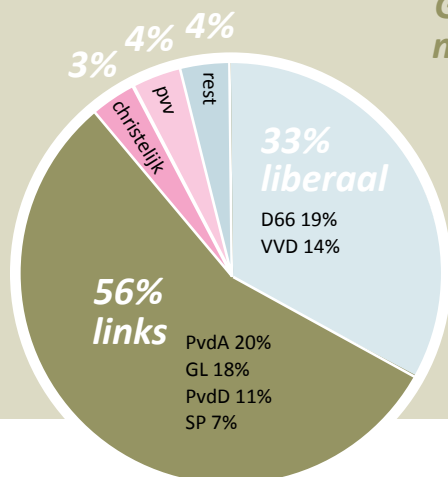
'Nee, dat is niet van invloed' zegt **51%**.

Stemmen ook het meeste op PvdA GroenLinks VVD D66. Geen stem naar SGP en DENK. Toelichting: er zijn belangrijkere onderwerpen dan homoseksualiteit, het gaat om het partijprogramma, politieke opinies staan los van seksuele voorkeur, seksuele geaardheid mag geen invloed hebben, alles moet meewegen, partij waarop gestemd wordt sowieso al LHBT positief.

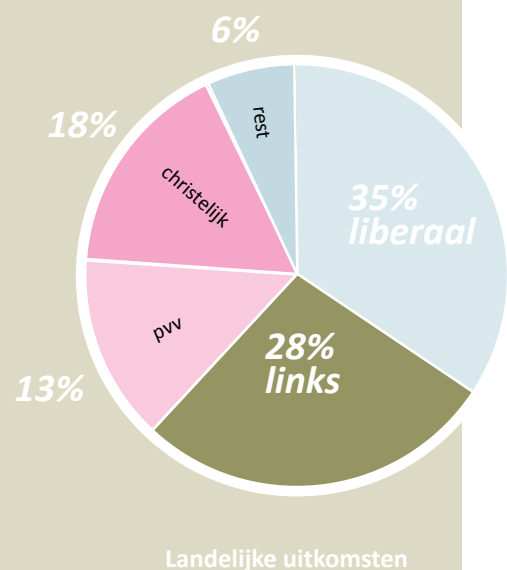
"Ik laat alles meewegen (PvdA)."

"Ik stem op de partij die bij mij hoort, maar ik kies wel een LHBT- persoon (VVD)."

Pink Panel respondenten zijn (in meerderheid) linkse stemmers:

Groot verschil met landelijke uitslagen

Landelijke uitkomsten

Conclusies

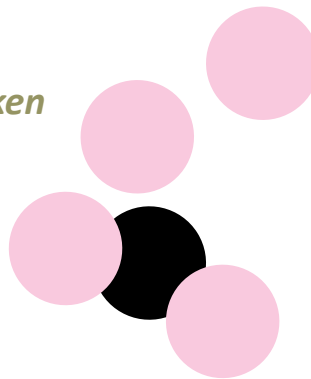

Homovijandigheid is **structureel**

Groep Pink Panel respondentent krijgt jaarlijks te maken met belediging, discriminatie en andere vormen van homovijandigheid. In de eigen wijk, in de openbare ruimte of op het werk.

Eén op de **vijf** heeft te maken met homovijandige gebeurtenissen

29 van de 145 respondenten, **20%**, heeft het afgelopen jaar te maken gehad met beledigende of homovijandige gebeurtenissen in de eigen straat of wijk, op het werk en/of in de openbare ruimte.

2015:
21%

Opvallende daling incidenten in eigen woonbuurt

2017:
6%

Gedragsaanpassing: **voorzichtiger en minder open**

Pink Panel respondenten komen steeds minder openlijk uit voor hun seksuele gerichtheid. De meerderheid, **56%**, van de Pink Panel respondenten vindt dat zij gemakkelijker geaccepteerd worden als zij zich **niet te opvallend** gedragen als homo- of biseksueel.

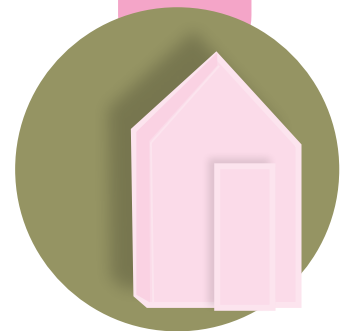
Eén op de zes heeft te maken met intolerantie in de openbare ruimte

17% heeft het afgelopen jaar intolerantie of discriminatie ervaren op straat, in winkels of het openbaar vervoer op grond van haar/zijn seksuele gerichtheid. Stijging. Meeste incidenten op straat en in het openbaar vervoer. Vooral Haarlem plaats voorval.

Situaties in de openbare ruimte leiden niet snel tot actie. De helft van de Pink Panel respondenten die iets dergelijks meemaken, doet er niets mee. Enkelen spreken de veroorzakers direct aan op ongewenste gedrag.

35 discriminatie-incidenten niet gemeld
17 incidenten in woonwijk, **12** gebeurtenissen in de openbare ruimte, **6** gebeurtenissen op de werkvloer niet gemeld bij politie of Bureau Discriminatiezaken.

Positieve ontwikkeling veiligheidsgevoel
Veiligheidsgevoel in eigen woonomgeving of gemeente stabiel of zelfs iets verbeterd.

Completer beeld van de veiligheidssituatie door Pink Panel

pink panel 2008

ONDERZOEK VEILIGHEID
LESBIËNNES, HOMO- EN BISEKSUELEN
EN TRANSGENDERS (LHBT's)
IN KENNEMERLAND

- 2017

Bureau Discriminatiezaken Kennemerland